

помилки і раціонального планування подальших дій, які повинні бути як ефективними, так і результативними, аудитор попередньо ознайомлюється із даними, що знаходяться в публічному доступі.

Питанню оцінювання аудиторського ризику присвячено чимало наукових праць, зокрема дослідження таких науковців як Загородній А.Г., Овчарик Р.Ю., Петрик О.А., Пилипенко Л.М., Редько К.О., Рудницький В.С. Проте, у кожного автора прослідковується спільний підхід до необхідності застосування ієрархічності інформації, двоетапного наповнення інформаційного масиву щодо рівня аудиторського ризику, а також можливості коригування попереднього плану роботи аудитора безпосередньо в процесі оцінювання аудиторського ризику.

Очевидна тенденція щодо зростання відповідальності аудитора за якість прийняття і виконання аудиторських завдань, зокрема й внаслідок законодавчих змін. З огляду на це модель оцінювання рівня аудиторського ризику на основі якісних характеристик втрачає свою актуальність, а методи кількісного оцінювання потребують суттєвого вдосконалення.

Підтримуємо думку науковців, які при оцінюванні ризику контролю рекомендують крім дослідження системи бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю, ще й аналізувати правильність результатів зовнішнього контролю і їх врахування на підприємстві у відповідних звітних періодах. Оцінюючи ж ризик невиявлення (значення якого не може дорівнювати нулю), на сьогодні необхідно враховувати крім ризику неправильного використання аналітичних процедур і неефективного тестування заходів контролю, ризику помилкового визначення обсягу вибіркового дослідження в аудиторській перевірці, ще й вплив на процес і результати аудиту рівня комп'ютеризації більшості процесів у сфері виробництва, торгівлі та надання послуг, зокрема у веденні обліку та формуванні звітності. Оскільки вона призводить до появи нових чинників, які впливають на ризик невиявлення. Крім того частину роботи аудитора, цілком може замінити комп'ютерна інформаційна система, яка зокрема може: виявляти тенденції в діяльності підприємства, встановлювати нехарактерні і підозрілі відхилення шляхом співставлення фактичних, відображених в обліку та звітності і планових значень показників, збільшувати обсяг вибірки і тим самим зменшувати рівень ризику невиявлення.

В свою чергу, є певні особливості, які притаманні лише аудиторам, і жодне програмне забезпечення не здатне замінити професійного судження, а також, набутого роками, досвіду. Крім того, варто зауважити, що часткова заміна аудитора комп'ютером, спричинить і значні фінансові витрати на безперервне оновлення функціонування програмного забезпечення.

Процедуру оцінювання аудиторського ризику слід розглянути в розрізі наступних етапів:

- Визначення орієнтовної оцінки можливого аудиторського ризику на основі обмеженого інформаційного потоку, сформованого із зовнішніх джерел, опублікованої звітності, даних із ЗМІ тощо;
- Формування чіткого плану оцінювання аудиторського ризику, переліку процедур, що необхідні для виконання даного завдання, узгодження окремих моментів із клієнтом і укладання договору;
- Глибоке дослідження і аналіз особливостей підприємства та сфери його діяльності. Значну увагу на цьому етапі слід приділити вивченню ринку на якому функціонує замовник. Крім того, слід ознайомитись з системою внутрішнього контролю, групами типових операцій, а також з оборотами по рахунках бухгалтерського обліку;
- Застосування відповідних аудиторських процедур з визначення достовірного рівня аудиторського ризику, рівня суттєвості помилок тощо, а також оцінювання доцільності проведення альтернативних етапів перевірки;
- Дослідження виявлених, під час аудиту, нових обставин та факторів, що прямо чи опосередковано чинять вплив на рівень аудиторського ризику конкретної аудиторської перевірки;
- Коригування плану, програм, аудиторських процедур у випадку зміни рівня аудиторського ризику і його складових чи встановлення неефективності раніше виконаних аудиторських процедур.

Отже, такі фактори як складність бізнесу, жорстка конкуренція на ринку, відсутність достатніх стимулів у бухгалтерів підприємства розвиватись в професійному напрямку і спокуса до вчинення шахрайських дій, можуть вплинути на адекватність, висловленої аудитором, думки.

О.І. Остапюк

Науковий керівник – к.е.н., доц. Литвиненко Н.О.

БАЗОВІ ЗАСАДИ ДОКУМЕНТУВАННЯ ЯК ЕЛЕМЕНТУ МЕТОДУ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ

Бухгалтерський облік як системний процес починається з виявлення, вимірювання і реєстрації фактів, дій і подій з метою отримання інформації про господарські операції, суцільне і безперервне спостереження за якими здійснюється за допомогою документування. Цей елемент методу бухгалтерського обліку забезпечує фіксування фактів господарського життя суб'єкта господарювання під час первинного спостереження за ними і є обов'язковою умовою для їхнього відображення в системі обліку та звітності. Від якості оформлення документів значною мірою залежить повнота та достовірність показників обліку і звітності. Вищевикладене обумовлює актуальність теми дослідження та визначає його завдання, яке полягає в узагальненні окремих базових теоретичних засад документування.

Документування – це спосіб первинної реєстрації фактів господарської діяльності для безперервного відображення їх у поточному обліку [1, с. 51]. Бухгалтерські документи виконують такі функції:

- фіксування та зберігання даних про факт (факти) господарської діяльності, забезпечення їх юридичного змісту (правової природи);

- передавання даних про господарські факти, відбір і групування їх для подальшого узагальнення в системі бухгалтерського обліку;
- створення можливості первинного контролю за виконанням функціональних обов'язків посадових і матеріально-відповідальних осіб щодо господарської діяльності підприємства;
- забезпечення доказової бази у випадку вилучення документів під час врегулювання господарських спорів, досудових та судових розслідувань.

До процедурної складової з оформлення документів є такі основні вимоги:

- своєчасність складання документів;
- правильність оформлення (за формою і змістом), в тому числі, у частині заповнення реквізитів та повноти й достовірності даних, наведених у документах.

Базові нормативно-правові засади щодо документування господарських операцій, дотримання яких забезпечує їм юридичну силу, регламентуються Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» та положенням «Про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку».

Бухгалтерські документи, що використовуються для оформлення господарських операцій, класифікують за такими основними ознаками, узагальненими у табл.

За результатами дослідження з'ясовано, що документування є одним із ключових елементів методу бухгалтерського обліку, оскільки первинні документи є підставою для подальшого групування інформації в системі бухгалтерському обліку, для її подальшого узагальнення, подання і розкриття у звітності підприємства.

Класифікація документів для потреб бухгалтерського обліку [2, с. 23]

Класифікаційні ознаки	Класифікаційні групи
За ступенем узагальнення господарських операцій	первинні зведені
За охопленням операцій	разові накопичувальні
За місцем складання	внутрішні зовнішні
За призначенням	розпорядчі виконавчі документи бухгалтерського оформлення комбіновані
За характером задокументованих операцій	розрахункові грошові матеріальні

Узагальнено окремі базові теоретичні засади документування у частині окреслених основних інформаційних функцій бухгалтерських документів та переліку основних вимог до їх складання й наведеної узагальненої класифікації документів для потреб бухгалтерського обліку.

За допомогою документування (за формальною ознакою) забезпечується контроль за наявністю, рухом і збереженням товарно-матеріальних цінностей та грошових коштів; кількістю та якістю праці працівників та розрахунків за працю. Також документи можуть бути доказами у досудових та судових розслідуваннях.

1. *Бухгалтерський облік (частина I): Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 6.050100 «Облік і аудит» / За ред. доктора економічних наук, професора В.Ф. Максимової. – Одеса: ОНЕУ, 2013. – 462 с.*

2. *Документування в бухгалтерському обліку: процесний підхід: монографія / С.Ф. Легенчук, К.О. Вольська, О.В. Вакун. – ІваноФранківськ: Видавель Кушнір Г. М., 2016. – 228с.*

М.М. Павлісюк

Науковий керівник – к.е.н., доц. Боришук І. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ БАНКІВ ПЕРЕД ФОНДОМ ГАРАНТУВАННЯ ВКЛАДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

Згідно з Законом України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» фонд є установою, що виконує спеціальні функції у сфері гарантування вкладів фізичних осіб та виведення неплатоспроможних банків з ринку і ліквідації банків у випадках, встановлених Законом [1].

Кількість банків з початку 2014 по 2018 рік значно зменшилась у зв'язку із визнанням банкрутства ряду банків. Станом на 01.07.2018 р., в Україні залишилось 82 діючих банки, коли у 2014 році це число становило 178 діючих банки. Через це виникає необхідність у покращенні рівня страхування вкладів, адже основними ресурсами банків є вклади фізичних і юридичних осіб, а також наданню належної уваги з боку банків щодо виконання зобов'язань перед фондом гарантування вкладів фізичних осіб.

Учасниками Фонду на сьогоднішній день є всі банки, крім ПАТ «Державний ощадний банк України». Участь банків є обов'язковою. Банк стає учасником Фонду в день отримання ним банківської ліцензії.